

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 10:3

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Ds K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Ds R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's Gravenhage; Ds K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Ds B. A. Knoppers, Amsterdam; Ds C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Ds F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Ds D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Ds A. Ringnalda, Soerabaja; Ds J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Ds J. de Vries, Tilburg; Ds J. D. Wielenga, Francker; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 35 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

Het eindredacteurschap wordt thans weer waargenomen door Prof. Dr V. Hepp. Tot nadere aankondiging is zijn adres: Duitse Kampweg 10, Wolfhezen.

INHOUD: Uit de Schrift: Allen, die met u varen. (Hand. 27: 24). — Kerkelijk Leven: Als ik Chr. Historisch was... IV. De Wis- en Natuurkundige faculteit aan de V. U. compleet. Indrukken van den dag. — Zending en Evangelisatie: Art. 16 der Zendingsoorde. — Uit de Huislandsche Keuken: Persstemmen. — Perschoonw. — Kerknieuws.

UIT DE SCHRIFT

Allen, die met u varen.

Vrees niet, Paulus! Gij moet voor den Keizer gesteld worden; en zie, God heeft u geschonken allen, die met u varen.

Handelingen 27: 24.

Van hoe rijken zegen is Paulus' aanwezigheid op het schip naar Rome geweest voor allen, die met hem voeren. Ze zijn om zijnentwille behouden gebleven.

Wel was het geen zaligmakende genade, die God daarin aan hen bewees. Zijn zegen kwam voort uit Zijne algemeene goedheid, en bleef tot het natuurlijke leven beperkt. Maar ook zóó, — als levensbehoud van hen, die anders in den storm eene prooi der golven waren geworden — was het eene uitnemende weldaad Gods. De dag der genade en de gelegenheid tot bekeerung werd voor deze heidenen verlengd. En kan hun verblijf op het eiland, met den apostel in hun midden, die van zijn God niet gezwegen heeft, en de wonderen des Heeren heeft doen zien, niet voor meerderen tot eeuwige zaligheid hebben gestrekt?

Deze weldadigheid nu is den schepelingen bezwezen om Paulus' wil. Wel is het God, die hier Zijne goedheid bewijst, — en Hij doet dat souverain — maar het Woord, dat 's Heeren engel in den stormnacht tot den apostel spreekt, legt toch het verband tusschen Paulus en het levensbehoud zijner medereizigers: — „God heeft u geschonken allen, die met u varen”. En dat niet om Paulus' persoon zonder méér. Neen, het was om de bedoeling, die God met hem had. „Gij moet voor den Keizer gesteld worden”, — ziedaar Gods oogmerk met Zijn dienaar. De apostel moet in de wereld, tot in haar middelpunt toe, getuigen van den Naam en den dienst des Heeren Jezus Christus. Het gaat dus niet om hem, maar om zijne taak. Het gaat om het werk en de eere Gods, waaraan Paulus dienstbaar is; en het gaat daarin om God zélfen.

En om dézen Paulus, — aldus door den Heere geroepen en in Zijn dienst gesteld — spaart God het milieu waarin hij zich bevindt, zijn levensgezelschap. Zij drijven op hem. „Paulus, gij moet voor den keizer gesteld worden; en zie, God heeft u geschonken allen, die met u varen”.

Wij treffen hier eene gedachte aan, die ook elders in de Schrift te vinden is.

God spaart de wereld nog om Zijne kerk. Die kerk is met de wereld in één schip, en van haar vloeit nog zegen af over allen die met haar varen. Welke reden zou God hebben om de wereld langer te blijven onderhouden, zoo er geen kind van God meer in haar midden gevonden werd? Waarom zou het steigerwerk in stand blijven, wanneer het gebouw voltooid is? Maar nu breidt om Zijn volk de sparende goedheid Gods zich nog uit ook over Zijne vijanden.

Dit moge de gemeente des Heeren vertroosten. Al vindt haar woord weinig plaats, en al krimpt haar invloed in, — de zegen, dien God van haar doet uitgaan, is veel rijker dan zij vermoest.

En dit gaat niet slechts door voor het groote schip der menschheid, maar ook voor de kleinere scheepjes van elks eigen levensmilieu. Daar is een gezin, waarin alleen vader of moeder of een der

kinderen God vreest, en de anderen vijandig zijn. Of daar is een wereldsch huis, waar slechts een enkele vrome ondergeschikte is. En het smart hun, dat zij zoo weinig ten zegen zijn; met hun overtuiging wordt niet gerekend; en zij zwijgen soms maar, omdat hun waarschuwend woord nog méér vijandchap uitlokt. Laten ze vertroost zijn. Hun aanwezigheid op dat schip houdt veel meer zegen in, dan zij berekenen. Om hunnentwil doet God nog zooveel sparende goedheid over hun kring dalen, terwijl Hij anders met Zijn oordeel niet langer wachten zou. En wie zal zeggen, — gelijk op het eiland van Paulus' schipbreuk — welke eeuwige zegen in dien verlengden genadetijd nog kan voortkomen uit den godzaligen wandel en een getrouw getuigenis van dien enkeling.

Maar dat laatste hebbe dan ook onze volle spanning.

„Gij moet voor den keizer gesteld worden”, — dat was Paulus' waarde voor God; en vandaar vloeide zegen af op hen die met hen voeren. Zoo zal het ook bij ons zijn. Wij worden door God gesteld in het midden van deze wereld, om te getuigen voor Zijn Naam en eere. Dat is onze waarde, en daarin ligt de velerlei zegen voor onze omgeving. Niet in onze personen, maar in onze taak voor den Heere.

Zoek dan ieder daarin getrouw te zijn; elk op het gebied waar hij leeft en werkt; en elk naar de wijze, die op dat gebied vereischt wordt.

Zoo zullen wij ten zegen zijn voor allen, die met ons varen.

U. v. A.

KERKELIJK LEVEN

— Als ik Christelijk Historisch was, IV.

Een laatste opmerking, welke aan mijn eigenlijk onderwerp voorafgaat, wensch ik te maken naar aanleiding van wat „De Nederlander” schreef in het hoofdartikel, dat ik een vorig maal grotendeels citeerde.

Het blad meende, dat de A.-R. partij zich wel driemaal zou bedenken, eer zij verandering van het wezen onzer huidige openbare universiteiten voortaan gaat. En het liet daarop volgen: „Het zal wel blijven bij het bestaande, dat tot heden door allen als normaal werd aanvaard”.

Deze passage verraaft zoowel vergeetachtigheid ten aanzien van de historie als blindheid voor de feiten.

De A.-R. partij heeft zeer zeker in deze geenerlei uitspraak gedaan.

Maar wel hebben antirevolutionairen hun oordeel hierover ten beste gegeven.

Dat heeft wel verschillende waarde, maar met dit oordeel dient toch te worden gerekend.

Men mag niet generaliseeren. Men mag niet conkludeeren: DE antirevolutionairen staan dit voor.

Doeh er zijn in elk geval antirevolutionairen geweest — en tot hen behoorde ook Dr Kuiper — die wel degelijk principiëel het wezen onzer huidige openbare universiteiten veroordeelden en praktisch verandering zeer goed mogelijk achtten.

Voor al één idee werd sterk gepropageerd, n.l. om elke universiteit zooveel mogelijk tot een eehheid te maken.

Men dacht het zich zóó: indien in Leiden enkel loogleeraren werden benoemd, die de modernistisch-liberalistische wereldbeschouwing waren toegedaan, in Utrecht Gereformeerde en in Groningen ethische en evangelische professoren, zou daarmee wel niet het ideaal zijn bereikt, maar het zou toch een aanmerkelijke verbetering beteekenen van den huidige toestand. Aan de Roomschen zou, indien zij dit begeerden, een nieuwe universiteit moeten worden geschonken.

Al zijn hieraan vele bezwaren verbonden, en al zou dit den voorstanders van bijzondere universiteiten niet bevredigen, omdat zij de universaliteit aan staatsbemoeijing willen onttrekken, volkomen onuitvoerbaar, gelijk „De Nederlander” het kwalificeert, is dit toch niet.

De universiteitsgedachte zou hierin althans eenigermate tot haar recht komen, terwijl ze nu aan de openbare universiteiten verloren is geraakt.

Er is alzoo over deze zaak meer nagedacht, dan men uit de beweringen van „De Nederlander” zou afleiden.

Maar dat niet alleen.

Ook de diagnose: blindheid voor feiten, moet gesteld.

Hoe „De Nederlander” kan poneeren, dat de bestaande toestand „tot heden door allen als normaal werd aanvaard”, is ons een raadsel.

Let wel: door allen.

Maar de Gereformeerden dan!

En de Roomschen!

Zegt het bestaan van de Vrije Universiteit te Amsterdam en van de R.-K. Universiteit te Nijmegen „De Nederlander” dan heelemaal niets?

Of denkt het blad, dat zij, die deze inrichtingen voor Hooger Onderwijs hebben gesticht en zij, die haar thans instandhouden, van oordeel waren, daarmee een abnormale daad te verrichten?

Als voor hen de bestaande toestand aan de openbare universiteiten normaal was, wat dreef hen dan tot de oprichting van bijzondere universiteiten?

Dat in abnormale omstandigheden abnormale middelen te haat worden genomen, laat zich verklaren.

Maar het zou pure dwaasheid zijn tegenover het normale iets abnormaals te begeeren en tot stand te brengen.

Men zou daardoor blijk geven zelf abnormaal te zijn.

Of behooren de voorstanders van het bijzonder Hooger Onderwijs niet tot die „allen” van „De Nederlander”?

Dan zijn allen niet allen meer.

We kunnen niet onderstellen, dat „De Nederlander” is bevangen door liberalistische hooghartigheid, welke hen, die het niet met hen eens zijn, eenvoudig buiten het meetellend deel der natie stelt.

Van welken kant men deze uitdrukking ook beziet, ze levert nooit een goeden zin op.

We houden ons dan ook voor een juiste exegese ten zeerste aanbevolen.

Met eenig ongeduld zien we daarnaar zelfs uit.

Ik kom nu tot de zaak zelf.

Als ik Christelijk Historisch was... Ik zeide al, dat het uiterst lastig is, zich anderz overtuiging voor een oogenblik tot de zijne te maken.

In het bijzonder geldt dit, wanneer de overtuiging van die anderen weer uiteenloopt. Of wil men, als zij konsekvent zijn, moet uiteenloopen.

Want zoo staat het toch feitelijk bij de Christelijk Historischen.

Over art. 36 der Nederlandsche Geloofsbelijdenis denken niet alle Christelijk Historischen eender.

Er zijn er, die het tot de taak van de Overheid rekenen „om te weren en uit te roeien alle afgoderij en valschen godsdienst”.

Durft men de konsekventie daarvan aan, dan mag h.v. geen atheïst, geen evolutionist aan de openbare universiteiten benoemd worden. Om nu van de Roomschen te zwijgen.

Zulke Christelijk Historischen kunnen met den bestaanden toestand aan de openbare universiteiten geen vrede hebben.

Want materialisme en evolutionisme tieren er welig.

Het modernisme is aan sommige overwegend. Van hen mocht worden verwacht, dat zij een actie op touw zouden zetten om de Overheid aan haar taak te herinneren.

Als ik zulk een Christelijk Historische was, dan zou ik alle beschikbare middelen te haat nemen om

„Huize Jacoba”
erstraat 47,
AAN ZEE.
n, vlak bij Zee en
Keuken, billijke
naseizoen goed-
en.
gen te verkrijgen
l, Wassenaar.

LAKEN.
ion PILGERRUHE.
bij bosch. Goede
nds „Andacht”.
rosp. en inlicht.
I. H. VERHAVE,
9, s-Gravenhage.

IN JUWELEN
RWERKEN EN
OGES
NHARDI
11 - Tel. 12571
ENHAGE,
edig en billijk

iders(sters)
Kuikens ?

Kilo 30 cent.
zaad
Kilo 20 cent.
zaad
Kilo 18 cent.
per 100 pond.
ederhandel
N LAAR,
Telef. 22232
rdusstraat 67

ERWARMING
RVOORZIENING
IER MEIJ
RTSTRAAT 12
ION 25818
ERDAM

RU - Kokorij
. KUIPERS
cht 1863.
tr. 22, Haarlem
10508.
ALTEIT „DE BESTE”
ialiteit:
Nere d'oeuvres varié

KOERT
53 - DEN HAAG
on 90583.
apluis
n Wandelstokken
en Repareeren

B. KNOPPER
PARTERRE
155, Amsterdam
on 80356
voor veegrootingen

MELKINRICHTING
n - Telefoon 462
ELP

rt prima
ELKPRODUCTEN.

IJVER - DEN HAAG
n Schilderwerken
enmaker
De Ruyterstraat 8a
Ruyterstraat 10
nummer 84729
oon 14527

.DE WIT
r, Wasch-
kinrichting
WESTEN”
at 9 - ROTTERDAM
oon 33677

tegen de benoeming van dergelijke professoren te protesteeren.

Dat men dit niet doet, dat men alleen bij benoeming van een Gereformeerde (of om in de taal van die Christelijk Historischen te spreken: Afgescheidene, Separatist) en van een Roomsche soms ach en wee roept, kan ik niet helpen.

Ik zou mij krachtens mijn overtuiging geroepen gevoelen philippica na philippica te houden tegen de overheid, die haar „ambt" slag op slag zoo slecht nakomt.

Ik zou voor den bestaanden toestand aan de openbare universiteiten kritiek te kort komen.

En dien toestand aanvaarden — dat nooit.

Doch ik wil mij bepalen tot het type van Christelijk Historischen, dat door prof. Slotemaker de Bruïne wordt vertegenwoordigd.

Hem zit art. 36 blijkbaar niet dwars.

Hij acht het normaal, dat de Overheid er niet naar vraagt, welke levensovertuiging een te benoemen hoogleraar is toegedaan.

Voor hem is er aan de universiteit plaats voor elke wereld- en levensbeschouwing.

De noodzakelijkheid van wijziging en verbetering van het huidige stelsel ziet hij niet in.

Zooals het gaat, gaat het goed.

Welnu, als ik eens zulk een Christelijk Historische was...

Welke houding zou ik dan aannemen tegenover het bijzonder Hooger Onderwijs?

— De wis- en natuurkundige fakulteit aan de V. U. compleet

Door de benoeming van Dr M. van Haften tot buitengewoon en van Dr J. F. Koksmä tot gewoon hoogleraar is de wis- en natuurkundige fakulteit compleet.

Natuurlijk moet het woord „kompleet" met een kotrelleje zout worden opgenomen.

Kompleet is een fakulteit hoogst zelden.

Er blijft altijd plaats voor nieuwe leerkrachten open.

De specialiseering van het universitaire onderwijs gaat zoo sterk door, dat schier geen enkele fakulteit er zich op beroemen kan zooveel leerkrachten te bezitten als zij wel zou wenschen.

En drie hoogleraren met één buitengewoon, al worden hun straks ook assistenten toegevoegd, brengt de natuur-filosofische fakulteit aan de Vrije Universiteit slechts even boven het minimum, door de Hooger Onderwijswet geëischt, uit.

Deze fakulteit begint, gelijk met elke fakulteit aan de Vrije Universiteit het geval was, klein.

Nemen we in aanmerking, hoe andere fakulteiten zijn uitgegroeid, dan zijn we ook ten aanzien van deze nieuwe fakulteit hoopvol gestemd.

Klein beginnen — hoewel met acht of tien hoogleraren aan te vangen te prefereeren ware — mag niet altijd als een nadeel worden beschouwd.

Bij sterke specialisatie wordt door de boomen welens het bosch niet gezien.

Bij beperkte specialisatie daarentegen houdt men meer het algemeene en de groote lijnen daarin in het oog.

Voor het begin is dat niet zoo kwaad.

Generale verkenning van het terrein eer men tot verbijzondering komt, heeft veel voor.

Inzonderheid bij een fakulteit als de natuur-filosofische.

Want nergens klemt de vraag naar de beginselen zoo sterk als daar.

Natuurlijk zal elke specialisatie niet ontbreken.

De saamvoeging van scheikunde, natuurkunde en wiskunde wijst daar op.

Verschillende vakken worden dus voorloopig niet onderwezen.

De studenten kunnen slechts een paar richtingen uit.

Maar in deze richtingen kunnen zij dan ook afstudceeren.

Zij kunnen daarin alle examens afleggen en den doctorsgraad behalen.

Op de openbare universiteiten zijn zij niet langer aangewezen.

En wat nog meer is, de andere fakulteiten voelen zich verrijkt.

Zij kunnen met de nieuwe overleg plegen, gemeenschappelijke vraagstukken bespreken, op grensgebieden zich gezamenlijk bewegen.

Zoo groeien ze naar het geheel toe.

Van belang is ook, dat de Vrije Universiteit juist binnen den gestelden termijn aan de voorwaarde der Hooger onderwijswet heeft voldaan.

Nu behoeft zij bij den Staat niet om uitstel te bedelen.

Wij zouden dit als een vernedering, als een testimonium paupertatis, een getuigenis van armoede, hebben gevoeld.

Vóór vijf jaren was het nog de bange vraag: waar halen we ook bij de kleinst mogelijke bezetting de mannen vandaan?

Men wist ze niet te vinden.

Doch ook in deze aanbieden we de wegen van Gods voorzienigheid.

De mannen werden ontdekt, toen de tijd naderde.

De taak der nieuwe fakulteit is — we lieten het reeds doorschemeren — verantwoordelijker dan die van eenige andere.

Op dit gebied van wetenschap toch legde het ongeloof nagenoeg geheel beslag.

Dit terrein moet letterlijk aan het ongeloof worden ontworsteld.

Daarom ga het gebed van Calvinistisch Nederland er voor op, dat Hij, die de Alpha en de Omega is ook in de wetenschap, de hoogleraren dezer fakulteit bijzonder bekwame.

Met Dr Van Haften doet de eerste Gereformeerde Hervormde aan onze Universiteit zijn intrede. De bladen meldten het reeds.

Hiermee toont onze Universiteit, dat zij wel op den grondslag der Gereformeerde beginselen staat, maar geen kerkelijk cachet draagt.

Dr Van Haften is niet alleen een aangename persoonlijkheid, maar hij heeft het op velerlei wijze ook bewezen, dat hij met de Calvinistische beginselen wensch te staan of te vallen.

Allen hoogleraren dezer fakulteit onze hartelijke gelukwensch.

— Een beladen agendum.

Het voorloopig agendum van de Synode, welke zoo de Heere wil, te Arnhem zal gehouden worden.

Wij geven er hier een algemeen overzicht van, waarbij we hier en daar slechts een greep doen uit wat ter behandeling is voorgelegd.

Wij behouden daarbij de terminologie van het agendum, in het vertrouwen, dat onze lezers zelf de noodige aanvullingen zullen aanbrengen.

Als er b.v. kortweg staat: „Belijdenis" beteekent dit: uitbreiding der Belijdenis en onder „Theologische School" valt ook het promotierecht.

- A. Belijdenis.
- B. Leerboek.
- C. Liturgie, waaronder ook voorstellen ter verkrijging van uniformiteit in den eeredienst.
- D. Theologische School.
- E. Theologische Faculteit der Vrije Universiteit.
- F. Radio kerkdienst-uitzending.
- G. Kerkelijke examina (naar aanleiding van het geval-prof. Dr A. Noordzij).
- H. Verzorging emeriti-predikanten, predikants-weduwen en -weezen.
- I. Hulpbehoevende kerken en personen.
- K. Kerkregering en bezwaarschriften, waaronder
 - 3. rapport inzake echtscheiding.
 - 4. rapport inzake vrouwenkiesrecht.
 - 5. rapport inzake aanvulling der bepalingen bij overgang tot een anderen staat des levens.
 - 7. Krancken-communie.
 - 8. Zuiderzee.
 - 9. Catechetisch onderwijs schipperskinderen.
 - 10. Gemengde huwelijken.
 - 11. Oefenaars.
 - 12. Darbistendoop.
 - 16 tot 27. Bezwaarschriften.
- L. Zending, waaronder
 - 2. rapport inzake betere vooropleiding.
- M. Evangelisatie.
- N. Overheid, waaronder
 - 2. kalenderhervorming.
 - 3. rapport inzake geestelijke verzorging onzer militairen.
- O. Kerken in N.O. Indië en in het buitenland.
- P. Grensregelingen (niet minder dan 10 nrs).
- R. Archief.
- S. Varia, waaronder
 - 4. schrijven van den kerkeraad van Middelburg om de volgende Synode pldaar te houden.
 - 5. schrijven van de „Commissie voor de correspondentie met de buitenlandsche Kerken" van de Algem. Synode der Ned. Herv. Kerk om twee afgevaardigden te zenden tot een samenkomst van vertegenwoordigers van Protestantische Kerkgenootschappen in Nederland en van de oud-bisschoppelijke Clergy ter bespreking van de vraag: wat ten onzent zou kunnen geschieden in verband met en in den geest van de Wereldconferentie van Kerken, gehouden te Stockholm in 1925.
 - 7. schrijven van de International League of aviators (Internationale Bond van Vliegeniers).

Men ziet, een groot deel van het alfabet is hierbij verbruikt.

Sommige punten beslaan vele bladzijden.

En dan is dit nog maar het voorloopig agendum.

Hoe zal dan het definitief agendum er uitzien!

De roepende kerk van Arnhem had de hoffelijkheid bij het agendum niet alleen een kaart van Arnhem, maar ook een boekje te zenden, waarin de mooie punten van die stad en haar omgeving worden beschreven.

Deze attentie zal met dankbaarheid worden ontvangen.

Alleen... zullen de Synodeleden er gebruik van kunnen maken?

Met het oog op het agendum lijkt dit twijfelachtig. Er zal hard gewerkt moeten worden.

En komt men dan binnen een behoorlijken tijd klaar?

De bladen berichten, dat aan de Theologische school de colleges eerst op 3 October geopend zullen worden. Dit in verband met de Synode.

Men rekent te Kampen blijkbaar op een vrij langen duur.

En inderdaad: wij staan voor een beladen agendum.

Haast schreven we: een overleden agendum.

Wat in Leeuwarden gezaaid werd, biedt zich thans aan om te worden geoogst.

Zal dit gelukken?

Het is wel waard, dit onder de oogen te zien.

Volgt de Synode de werkwijze van haar voorgangsters, dan stellig niet.

En zelfs bij een verbeterde werkwijze vreezen we, dat er heel wat onafgedaan zal blijven liggen.

Natuurlijk kan de Synode zoolang vergaderen, tot alles is afgehandeld.

Maar men vergeet niet, dat een Synode ook een vermoedheidsgrens kent.

Werkt ze over die grens heen, dan heeft men daarvan nadeelige gevolgen te wachten.

Dan loopt men gevaar, dat er midden in een discussie een voorstel wordt gedaan in dezer voege: aangezien de tijd er niet rijp voor is om dit of dat punt te verwerklijken, worde het van de Synodale tafel genomen.

Zoo'n voorstel vindt dan een grotige ontvangst.

Het onrijpheidsargument slaat toch al zoo gauw in.

Een beladen agendum kan reeds van meetaf zulk een schrik inboezemen, dat genoemd argument al in de eerste weken wordt gebezigt.

Doch ervaring leert, dat men daarmee volgende Synodes drukkend belast.

Een voorbeeld daarvan heeft men in de orde van den eeredienst.

Op de Synode van Utrecht werd daarover een geanimeerd debat gevoerd.

Duidelijke lijnen waren nog niet zichtbaar.

Een voorstel met het onrijpheidsargument werd ingediend en aangenomen.

Maar de kerken waren er niet door bevredigd.

Vele plaatselijke kerken stelden zelf een orde van eeredienst vast.

De verwarring werd grooter dan ze te voren was.

En thans komen er voorstellen om Deputaten te benoemen ten einde deze zaak opnieuw te onderzoeken.

Dat wordt voor de kerken een dure en langdurige geschiedenis.

Had de Synode van Utrecht, omdat zij niet gereed kon komen, de Deputaten ad hoc gekontinueerd, dan zou dit een heel anderen indruk hebben gewekt, de kerken zouden niet zelf maatregelen hebben genomen, maar liever hebben gewacht en deze zaak zou niet noodeloos zijn vertraagd.

Als men niet oppast, repeteert deze geschiedenis zich.

Er is ook een andere manier. Een voortvarende praeses kan vele punten van het agendum ordor hameren. Welk een vriend van voortvarendheid we ook zijn, men moet daarin toch perspectief aanbrengen.

Er moet onderscheid worden gemaakt tusschen wat voor onze kerken van hoog belang is en wat minder importantie heeft.

Dat eischt van het moderamen en inzonderheid van den praeses een buitengewoon helder doorzicht en verstandige takt.

Het voorloopig agendum vertelt, dat er thans zaken aan de orde komen, waarvan een Synode zich niet op de eene of andere manier mag afmaken.

Men moet de discussies den vrijen loop laten, althans binnen de grenzen van het redelijke.

Een andere methode wreekt zich.

Maar hoe komt de Synode er dan doorheen?

Wij willen daarover onze gedachte wel uitspreken.

Zij, die den arbeid verdeelen, houden hiermee vooral rekening: wat moet op deze Synode per se afgehandeld worden en wat kan desnoods nog wachten door Deputaten te continueeren. Dan dringe het moderamen er bij de commissies op aan om de eerstbedoelde voorstellen ook het eerst in studie te nemen. Dit sta daarbij op den voorgrond: wat gedaan wordt, moet goed worden gedaan. Overhaasting worde vermeden. Verleden week deden we een stem van een Synodeled der Chr. Geref. Kerk in Amerika hooren. Hij was van gevoelen, dat menig besluit anders zou zijn uitgevallen, indien vele Synodeleden niet zoo verlangd hadden naar het einde, iets dergelijks komt bij ons ook voor. Men zij er tegen op zijn hoede. Want dit baat den kerken niet, maar schaadt haar. Zijn de zaken, die niet wachten kunnen, degelijk behandeld en blijft er dan nog tijd over, dan kan men met de andere een aanvang maken. Maar ook dan geven men elk punt de bespreking, welke het verdient. Over de vraag, hoelang een Synode op z'n hoogst moet duren, kan men verschillen. Wij voor ons meenen, dat in geen geval de vier weken mogen worden overschreden.

Wij bieden deze idee ter overweging aan.

Wij geven haar gaarne voor een betere.

Indrukken van den dag.

Philadelphia, 6 April 1930.

Gisteravond had ik het genoegen, eenigo leden van het Westminsterse seminarie te ontmoeten.

Prof. tisch apol ware hadd hous zool juist maar is na een onze leerli steed gem in gaan Onze een Amer Door kelijk belof lijk on Zelf in ec in he „Dra veels ik ge uitzie men die r uitbli biedt Euroj aan, woor door mee hotel één e hebb afme in ku komf siesta zonde u do te ge uitrus kunn rook uit, en er heeft. Gis maak predil looip en Bi uit. D reden om gereke is ev noncé premi rika. Rutge 'sM kant Amer voor komc ons l telen, ten e op he te sp zijn, c hien o zonde geldt, een g tekort plaats van d zij zie leiden sen es bijbol, ge lez over; van d lijkhei meest worde Dr heeft niet, 1 nog k kamer zijn v eer sj Maa Camp) Het

ZENDING EN EVANGELISATIE

Artikel 16 der Zendingssorde.

In ons vorig artikel over de gezangenkwes- tie op ons zendingsterrein van Midden-Java ten Zuiden, was ook sprake van art. 16 der Zendingssorde.

In zijn schrijven toch aan de Generale Synode maakt Ds van Dijk van Keboemen van dit artikel melding, daar hij van meening is, dat onze missionaire predikanten in strijd hebben gehandeld met dit artikel, door de invoering van een liederen- bundel op ons zendingsterrein. Tevens berichtte hij, dat de vergadering der missionaire predikanten zou voorstellen aan de Synode, dit artikel te wij- zigen.

Hoe luidt nu dit artikel?

„De bij den Dienst der Zending te gebruiken Bijbelvertalingen, leerboeken voor Catechetisch onder- wijs, de forme van de toelating tot het Heilig Avondmaal, Liturgische formulieren voor den dienst in de vergaderingen van Inlanders, alsmede wat bestemd is daar gezongen te wor- den, wordt door de Afzonderlijke Vergadering van de Dienaren des Woords, na gehoord te hebben de kerken van Europeanen op het Zendingsterrein en de Inlandsche kerken, beoordeeld en aan de goed- keuring der Generale Synode onderworpen”.

Er wordt dus in dit artikel duidelijk onderscheid gemaakt tusschen de „vergaderingen van Inlan- ders”, en de „Inlandsche Kerken”.

Die vergaderingen zijn de bijeenkomsten van In- landers, Javaansche mannen en vrouwen en hun kinderen, gedoopt en ook ongedoopt, waarbij de missionaire dienaar of zijn helper het Evangelie brengt.

De Inlandsche kerken zijn echter heel wat anders; het zijn nu niet maar samenkomsten van personen, die nog vreemd zijn aan het Evangelie en (of) het Evangelie reeds hebben aangenomen; maar het is de vergadering der geloovigen geworden als Kerk des Heeren, onder leiding van eigen gekozen ambtsdragers.

In art. 16 nu wordt aangaande die „vergaderin- gen van Inlanders” gezegd, dat wat daar gezongen zal worden, door de missionaire predikanten zal worden beoordeeld; zij beoordeelen dit echter niet zelfstandig, doch zij moeten daartoe de kerken van Europeanen op ons zendingsterrein hooren, en ook de bestaande Inlandsche kerken. En dan mogen die missionaire predikanten nog niet zelf een be- slissing nemen, maar dan moeten zij hun oordeel aan de goedkeuring der Generale Synode onder- werpen.

Van hetgeen er in de Inlandsche kerken zelf zal worden gezongen, spreekt art. 16 niet met zoo- veel woorden. Maar het is er toch wel uit af te leiden: zij beslissen daar zelf over. Noch de mis- sionaire predikanten, noch de Generale Synode, hebben in dezen aan de Inlandsche kerken de wet voor te schrijven. Terecht schreef dan ook reeds in 1903 Ds L. Adriaanse in zijn boekje: „De nieuwe koers in onze Zending of toelichting op de Zen- dingsorde”, o.a. deze woorden: „Als een Inlandsche kerk geïnstitueerd is, dan heeft de kerkeraad van die Inlandsche kerk te beslissen, welke Liturgische formulieren zullen gebruikt worden in haar mid- den, wat er in haar samenkomsten zal gezongen worden, hoe de toelating tot het Heilig Avondmaal bij haar zal geschieden enz.”

Dit onderscheid moet dus goed vast worden ge- houden: „vergaderingen van Inlanders” en „In- landsche kerken”. Slechts na goedkeuring van de Synode mogen missionaire predikanten uitmaken, wat er in die vergaderingen der Inlanders zal worden gezongen; maar de Inlandsche kerken beslissen zelf, zonder goedkeuring van missionaire predikan- ten en (of) Generale Synode, wat men zingen zal.

Indien wij, alzoo artikel 16 onzer Zendingssorde lezende, opnieuw de vragen lezen, welke Ds van Dijk aan de Generale Synode voorlegt, en die wij de vorige maal lieten afdrucken in ons artikel, dan komt de vraag bij ons op, of Ds van Dijk dit onderscheid wel in het oog heeft gehouden. En bij het lezen van heel zijn adres, blijft deze vraag ons kwelen.

Nu deelt Ds van Dijk ons mede, dat de vergade- ring van missionaire predikanten aan de Generale Synode een wijziging van art. 16 zal voorstellen. De juiste formulering van deze wijziging kennen wij niet; maar Ds van Dijk schrijft, dat de inhoud deze is: „dat wat bestemd is daar (n.l. in de In- landsche gemeenten) gezongen te worden, aan de goedkeuring der Generale Synode wordt onder- worpen, zoolang de Inlandsche kerken nog niet in geregeld kerkverband samenleven. Zoodra dit laat- ste wel het geval is, zal de vaststelling van het voorgenomde voor de diensten in die kerken aan de Inlandsche kerken worden overgelaten”.

Laten wij echter die voorgestelde wijziging rus- ten, dan is art. 16 toch van belang bij het beoor- deelen van de gezangenkwes- tie op ons Javaansch zendingsterrein.

Dit blijkt uit het rapport, ingediend op de Synode

Prof. B. B. Kuiper, hoogleeraar in de systema- tische theologie en Dr C. van Til, hoogleeraar in de apologetiek kende ik persoonlijk nog niet. Toch waren we geen vreemden voor elkander. Meermalen hadden we van elkander gehoord. Dr N. B. Stone- house is een oude kennis. Hij promoveerde nog niet zoolang geleden aan de Vrije Universiteit. Hij was juist ongesteld geweest en nog niet geheel genezen, maar mocht toch een gedeelte van den dag op. Hij is aan het seminarie verbonden als „instructor”, een functie, welke aan onze universiteiten en aan onze seminaries niet bestaat. In den vreemde oud- leerlingen van onze universiteit weer te zien, is steeds bijzonder aangenaam. Het wekt een apart gemeenschapsgevoel op. Mevrouw Stonehouse, die in ons land een ingrijpende operatie had onder- gaan, bleek tot mijn blijdschap geheel genezen. Onze eigenlijke gastheer, Dr J. Gresham Machen, een geleerde van naam — en dat zegt wat in Amerika — moesten we in dezen kring missen. Doordat we een week later kwamen dan oorspron- kelijk in de bedoeling lag, moest hij een preek- belofte nakomen. Toch bereidde hij ons een vorste- lijk onthaal, waarvoor we hem zeer dankbaar blijven. Zelf heeft hij als coelibatair zijn verblijf opgeslagen in een hotel en voor ons had hij plaats bezorgd in het pas gebouwde, hoogst moderne en luxeuse „Drake-hotel”, een echte wolkenkrabber. Op de hoe- veelste verdieping ik logeerde, weet ik niet, maar ik genoot van uit mijn kamer van een schitterend uitzicht over Philadelphia en omgeving. Naarmate men op hooger verdieping zijn kwartier heeft, naar die mate verwijdt zich de horizon en wordt de uitzicht schooner. Het Amerikaansche hotelleven biedt groote aantrekkelijkheden boven dat in Europa. Zelden treft men in ons werelddeel iets aan, dat lijkt op een Amerikaansche lobby, een woord, dat door Ten Bruggencate wordt vertaald door kleine voorzaal of wachtkamer, maar daer- mee volstrekt niet wordt getypeerd. Het Drake- hotel heeft betrekkelijk kleine lobbies, maar slechts één ervan is aan de straat gelegen. Andere hotels hebben dikwijls één groote lobby, soms van zulke afmetingen, dat onze grootste kerken er gemakkelijk in kunnen staan. Zwarte tapijten bedekken den vloer, comfortabele divans en fauteuils lokken tot een siesta uit, gij kunt er u met vrienden onderhouden zonder dat altijd heen en weer loopende kelners u door hun houding bewijzen, dat gij iets behoort te gebruiken, ook zij, die een oogenblikje willen uitrusten, of zij in het hotel gelogeed zijn of niet, kunnen er vrij binnenwandelen en sigaar of sigaret rooken. Blijkbaar gaat men van de onderstelling uit, dat de Amerikaan geen tijd ommat zal verspillen, en er niet zal binnenloopen, als hij er niet noodig heeft. De Amerikaansche lobby is iets eenigs.

Gisteravond werd het plan voor vandaag opge- maakt. Het spreekt vanzelf, dat we een orthodoxe prediking wilden hooren. Op het lijstje werden voor- loopig gezet Dr Campbell Morgan, Dr Barnhouse, en Billy Sunday. Van de drie viel Dr Barnhouse uit. Deze heeft zich vooral naam gemaakt als radio- redenaar. Uit heel Amerika stroomden hem gaven toe om zijn arbeid te kunnen voortzetten. Hij kan gerekend worden tot de fundamentalisten, maar is evenals de meesten hunner een nog al gepro- nounced chiliast, of gelijk men het hier noemt: premillennialist. Over het premillennialisme in Ame- rika schreef, gelijk men allicht weet, Dr W. H. Rutgers een proefschrift.

's Morgens dan naar Dr Campbell Morgan, predi- kant bij een van de Presbyteriaansche kerken in Amerika. Bij het binnentreden van de kerk werd ik voor de zooveelste maal getroffen door de voor- komendheid, welke men vreemdelingen bewijst. Bij ons laat men gewoonlijk vreemden maar wat spar- telen, men onderstelt, dat zij de plaatselijke gewoo- ten eener kerk kennen, dat zij, wanneer het licht op het preekgestoelte brandt, of het orgel begint te spelen, wel ruiken zullen, dat de plaatsen vrij zijn, of ook wenkt een met armen zwaaiende koster hen op 20 meter afstands om naar voren te komen, zonder dat zij begrijpen, dat die gobarentaal hen geldt, zij kijken ondertusschen verlegen rond, tot een goedige ziel, waarvan onze kerken weleens een tekort hebben, hen vriendelijk influistert, dat zij plaats mogen nemen, waar zij willen. Hier niets van dat alles. Twee heeren staan bij elken ingang, zij zien het aan u, dat gij onbekend zijt, zij bege- leiden u naar een van de beste beschikbare plaat- sen en daar vóór u in een soort rekje vindt gij een bijbel, een boek met hymns en een bulletin, waarop ge lezen kunt, wat er gezongen zal worden, waar- over zal worden gesproken en wat er in het overige van de week in de kerk te doen is. Zulk een hoffel- ijkheid steekt sterk af bij wat in onze kerken meestal gewoonte is. Kunnen wij niet anders worden?

Dr Campbell Morgan, hoewel reeds op jaren, heeft „zijn loop” behouden. Propvol was de kerk niet, maar toch goed bezet. Zijn slanke gestalte is nog kaarsrecht, al hebben rimpels zijn gefaat per- kamentachtig gogroefd. Daar is iets nerveus in zijn voordracht, dat echter niet hindert, maar voel- eer spanning geeft.

Maar ik moet u een week in de kerk bij Dr Campbell Morgan laten zitten.

Het is hoog tijd om deze kopy te verzenden.

HEPP.

van Utrecht 1905. In dit rapport spreekt de Afzon- derlijke Vergadering van dienaren des Woords als haar oordeel uit over hetgeen gezongen moet worden:

„Nog altijd bestaat er geen complete Javaansche psalmberijming. Er zijn wel enkele uitgaven van een aantal psalmen op rijm, maar de grootste uit- gave bevat er toch niet meer dan 78. Opdat in de vergaderingen alle psalmen kunnen gezongen wor- den, is het noodig, pogingen in het werk te stellen, om een complete Javaanschen berijmden psalm- bundel te verkrijgen, met zoo weinig mogelijk oud- Javaansche woorden, wijl deze door het volk niet worden verstaan.”

De Synode achtte zich niet in staat, over al deze punten een genoegzaam oordeel te vellen, doch betuigde in het algemeen instemming met de ge- dane voorstellen.

Maar de Synode besloot ook, „dat zij aan de Afzonderlijke Vergadering overlaat, deze voorstellen uit te werken, en, van vertaling vergezeld, in te zenden bij de deputaten voor de zending, die ze met hun advies aan de volgende Generale Synode voorleggen”.

Er blijkt dus uit het meegedeelde, dat de Synode van Utrecht in 1905, ernst makende met art. 16 der Zendingssorde, van oordeel was, dat er een volledige psalmberijming moest komen, en dat de missionaire predikanten dienaangaande een voorstel zouden doen, of zelfs nog verder zouden gaan.

Echter, wij lezen in de acta der volgende Synodes niets van deze dingen. Over den psalm- bundel wordt niets voorgesteld.

Wat doen echter de missionaire predikanten op Midden-Java?

Houden zij zich aan die Synodale uitspraak? Komen zij met een uitgewerkt voorstel inzake den psalmbundel bij de Generale Synode?

Wij hooren er niets van, dat zij dit doen.

Maar wel werken zij samen met andere zending- arbeiders op Java, ter verkrijging van een liederen- bundel, waarin slechts 48 psalmen voorkomen.

En het pogen van Ds K. van Dijk van Keboemen, om zijn vertaling en berijming van alle 150 psalmen in te voeren op ons zendingsterrein, wordt ver- hinderd.

Inderdaad, het is noodig, dat onze kerken hier- over volledig en juist worden ingelicht. Want in- dien de missionaire predikanten in de vergaderin- gen van Inlanders dezen nieuwen liederenbundel hebben ingevoerd, dan hebben zij in strijd gehan- deld met art. 16 der Zendingssorde, en ook zijn zij zoo ingegaan tegen het oordeel onzer kerken, in de Generale Synode van Utrecht uitgesproken, dat wij op ons zendingsterrein een volledige psalm- bundel behooren te hebben.

Hiernaast nu staat de kwestie van de Inlandsche kerken. Deze kunnen zelf beslissen, wat zij zullen zingen.

Maar het is toch duidelijk, dat, als onze zende- lingen in de vergaderingen der Inlanders allerlei liederen laten zingen, de Inlandsche kerken dit ook zullen doen. Dan zijn de Inlandsche kerken in die richting geleid en opgevoed.

In verband hiermee wijzen wij op een mede- deeling van dr Esser in het blaadje „Uit Poorbol- ling” no. 7, 1930. Er was toch, zoo schrijft hij, op zijn terrein een vergadering gehouden van de vijf kleine Javaansche geïnstitueerde kerken; er kwam ter sprake ook, wat voortaan in de gods- dienst oefeningen gezongen zou worden. Twee kerk- boeken dongen om den voorrang: het liederenboek, en de 150 psalmen van Ds van Dijk. „Het nadeel was van dat liederenboek, dat er betrekkelijk weinig psalmen in opgenomen zijn. Dit bezwaar woog bij mij (dr Esser) zoo zwaar, dat ik met klem van redenen tot het laatst toe ervoor geijverd heb, dat beide boeken naast elkaar zouden gebruikt wor- den”. Toch kozen die Inlandsche kerken voor het liederenboek, en wezen de psalmen af; waarom? In de eerste plaats stelde men de eenheid van alle Javaansch-sprekende Christengemeenten op prijs, een eenheid, die beter zou uitkomen, wanneer overal hetzelfde werd gezongen; ten tweede, men vond het hebben van twee kerkboeken naast elkaar te bezwaarlijk!

Maar hebben wij in deze betrourenswaardige be- slissing niet het resultaat van de historie, die eraan voorafgaat? Als men eerst in de vergaderingen der Javanen de liederen laat zingen, is het dan te verwonderen, dat de Javanen, als zij als kerken zijn geïnstitueerd, die liederen blijven zingen? Te- meer ligt dit voor de hand, omdat onze missionaire predikanten zelf ertoe hebben meegewerkt dien liederenbundel saam te stellen en uit te geven! Hier maait men, wat men gezaaid heeft!

Dr Esser stelde voor aan de Inlandsche kerken op zijn terrein, om beide bundels te gebruiken: die der liederen en die der psalmen van Ds van Dijk. Doch Ds van Dijk deelt in zijn schrijven aan de Synode van Arnhem mee, hoe o.a. dr van Andel hier- toegenover staat: „Men spreekt van beide boeken ongehinderd hun loop waarborgen in de Javaansche kerken; maar wat zegt dit, als de Christelijke boekhandel in Solo, die natuurlijk heel den verkoop van boeken in dit gebied beheerscht, de 150 psal- men in het geheel niet in den handel brengt”, en „dr van Andel, het Woord bedienende in de ge-